

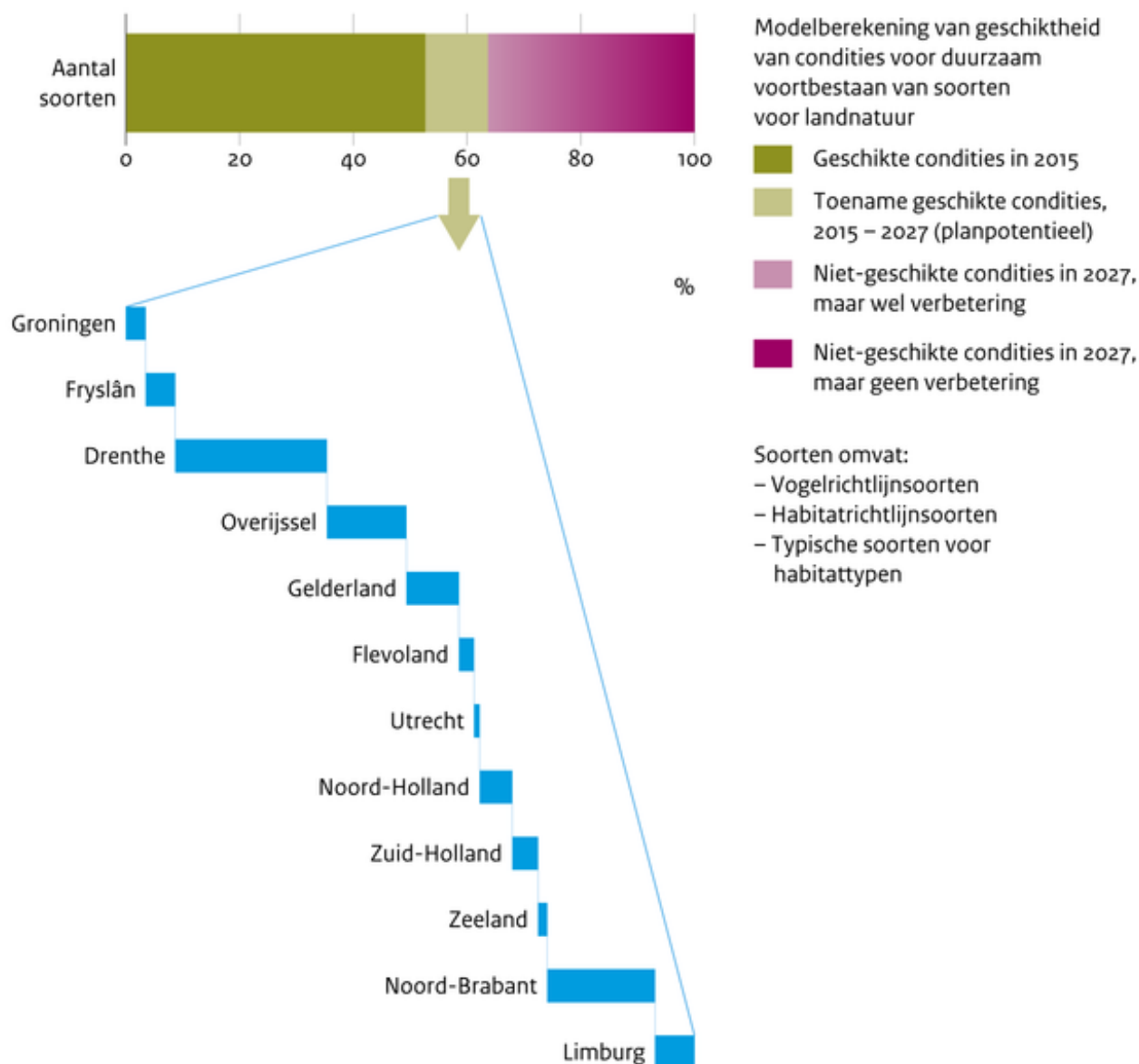
## Modelberekening doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn in 2027 en bijdragen provincies

Indicator | 7 december 2017

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

Het doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn voor landnatuur neemt toe van circa 55% in 2015 tot 65% in 2027 indien het provinciale natuurbeleid, het KRW-beleid en het stikstofbronbeleid volledig worden gerealiseerd.

## Inschatting bijdrage van provincies aan toename doelbereik van Vogel- en Habitatrichtlijn, 2015 – 2027



Bron: PBL; Wageningen Environmental Research

PBL/nov17  
www.clo.nl/nh160601

- [Download figuur](#) [2]

## Doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn neemt toe indien ruimte-, water- en milieucondities verbeteren

De gepresenteerde figuur geeft een indicatie van de grootte van de bijdrage van de provincies aan de verwachte nationale winst in de lange termijn doelrealisatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn op het land tussen 2015-2027. De nationale winst (als percentage weergegeven) is bepaald door te berekenen voor hoeveel (typische) VHR soorten de milieu- en ruimtelijke condities in 2027 geschikt zijn om duurzaam te kunnen voortbestaan. Dit winstpercentage is een inschatting voor de gunstige staat van instandhouding van de beschermde landnatuur van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR-

doelen). Het percentage geldt voor Nederland als geheel en heeft als referentiejaar 2015 en als zichtjaar 2027. Voor het zichtjaar 2027 is aangenomen dat de provinciale beleidsstrategieën (realiseren natuurnetwerk, verbeteren milieu- en watercondities en uitvoeren van natuurbeheer), het KRW-beleid en het (inter)nationale stikstofbronbeleid volledig zijn gerealiseerd (PBL & WUR 2017). De inschatting van het effect van het beleid op het duurzaam voortbestaan van VHR-soorten in 2027 zijn bepaald met een model (Model for Nature Policy; zie technische toelichting).

Modelresultaten laten zien dat in 2015 voor circa 55 procent van de soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn op het land de condities geschikt zijn voor duurzaam voortbestaan in Nederland (Van der Hoek et al 2017). Dat er 55 procent en geen 100 procent doelbereik wordt ingeschat komt doordat de condities voor veel soorten nog onvoldoende zijn, met name als gevolg van tekort aan leefgebied en ongeschiktheid van het leefgebied door versnippering, verdroging en vermessing. Bij realisatie van het voorgenomen beleid (provinciaal-, KRW- en stikstofbronbeleid) neemt het aantal VHR soorten dat duurzaam kan voortbestaan naar verwachting toe van circa 55 procent in 2015 tot circa 65 procent in 2027 (Van der Hoek et al 2017). Naast winst in het percentage soorten dat duurzaam kan voortbestaan, verbeteren ook de ruimte-, water- en milieucondities voor de overige soorten wat gunstig is voor de algemene biodiversiteit.

Alle provincies dragen bij aan deze verbetering van condities voor de VHR-soorten, De grootste bijdrage aan deze verbetering leveren Noord-Brabant, Overijssel en Drenthe. Gezamenlijk is hun bijdrage circa de helft van het totaal. Verschillen in beleidsinspanningen tussen provincies liggen aan verschillen in bijdragen ten grondslag, zie hiervoor de analyses in PBL & WUR (2017) en Van der Hoek et al (2017).

## **Verbetering in ruimte- water- en milieucondities nodig voor het duurzaam voortbestaan van VHR soorten**

Onvoldoende geschikte ruimte-, water- en milieucondities vormen momenteel voor bijna de helft van de VHR-soorten een belemmering voor hun duurzaam voortbestaan. Het natuurbeleid van provincies en het Rijk is erop gericht deze condities te verbeteren. Informatie over de huidige of verwachte situatie en trends biedt informatie voor de voortgang en indien nodig voor het bijsturen van het beleid.

De verwachte winst in het aantal VHR soorten dat duurzaam kan voortbestaan komt met name door het verbeteren van de water- en milieucondities (circa 60 procent.) Hierbij levert de aanpak van de verdroging de grootste winst. Verder ontstaat de verwachte winst doordat de provincies hun Natuurnetwerk realiseren, deels aanwezige natuur omvormen, en hiermee de ruimtelijke condities voor natuur verbeteren als ook meer areaal van weinig aanwezige typen natuur realiseren (circa 40 procent bijdrage). De voorgenomen plannen tot 2027 leiden niet tot gunstige water-, ruimte- en milieucondities voor het gehele natuurareaal (Zie [indicator=nl1608]). Verdere verbetering van deze condities zou leiden tot een groter aantal VHR soorten dat duurzaam in Nederland kan blijven voortbestaan

## **Modelresultaten geven indicatie van mate van doelbereik VHR**

De verwachte verbetering van de ruimte-, water- en milieucondities zijn gebruikt als indicator om in te schatten of VHR soorten naar verwachting in de toekomst duurzaam kunnen voortbestaan. Het gaat hier dus om de benodigde condities; de effecten op de soorten zelf treden vaak pas enkele tot vele jaren later op. De hier gepresenteerde indicator is een inschatting voor het percentage Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en typische habitatsoorten met een 'gunstige staat van instandhouding' op de lange termijn (2027). De indicator beschouwt immers dezelfde aspecten die ook de 'gunstige staat van instandhouding' bepalen, zoals (a) een 'gunstige referentiewaarde' (ofwel 'favourable reference') voor populatieomvang, (b) goede condities in leefgebieden en (c) het ontbreken van toekomstige bedreigingen. Naast de 'gunstige referentiewaarde' wordt bij de vaststelling van de 'staat van instandhouding' van de Habitatrichtlijn ook gekeken naar historische trends in het daadwerkelijk voorkomen van soorten. Het model analyseert dit niet. In de beoordeling

van de VHR wordt apart gekeken naar VHR soorten en habitattypen, terwijl in het model alle uitkomsten worden samengenomen. Deze indicator is dan ook niet gelijk te stellen aan de indicator 'staat van instandhouding' (VHR-doelen), maar is eraan gerelateerd en geeft een benadering van belangrijke aspecten hiervan. De resultaten geven daarom een indicatie van de toestand en voortgang van de VHR doelen. De effecten op de Kaderrichtlijn Water zijn elders beschreven (zie PBL & WUR 2017) en ook de effecten op de biodiversiteit in algemene zin zijn hier niet getoetst.

Het model beperkt zich tot landnatuur voor de soortgroepen broedvogels, dagvlinders en vaatplanten. Deze soorten zijn de grootste soortgroepen in de VHR (indien ook typische soorten van habitattypen worden beschouwd) en zijn representatief voor de schaalniveaus landschap, vegetatiestructuur en standplaats.

De uitgangspunten in de modelberekening van deze indicator sluiten aan bij de methode die de provincies gebruiken om de natuurkwaliteit te bepalen (Van Beek et al. 2014). Ook de provincies richten zich vooral op de aspecten ruimtelijke samenhang, grondwaterstanden en stikstofdepositie om de toestand van condities in beeld te brengen. Daarnaast leggen de provincies bij de bepaling van de natuurkwaliteit van landnatuur ook de nadruk op vaatplanten, dagvlinders en broedvogels (Van Beek et al. 2014). Uit de literatuur blijkt bovendien dat de factoren die in het model worden meegenomen, de belangrijkste drukfactoren zijn die momenteel, in Nederland als geheel, de verspreiding en populatiegrootte van VHR-soorten bepalen (Van Kleunen et al. 2007). Sommige factoren die meer lokaal bepalend zijn voor de aanwezigheid van soorten, zoals beheer, jacht (of andere beïnvloeding/verstoring) en barrières (wegen, hekken, enzovoort), worden in het model echter niet beschouwd.

## Referenties

- Kuindersma, W., F.G. Boonstra, R.A. Arnouts, R. Folkert, R.J. Fontein, A. van Hinsberg & D.A. Kamphorst (2015), Vernieuwing in het provinciaal natuurbeleid; Vooronderzoek voor de evaluatie van het Natuurpact, WOt-technical report 35, Wageningen: Wageningen University & Research centre.
- PBL & WUR (2017), Lerende evaluatie van het Natuurpact, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- Van Beek, J.G., R.F. van Rosmalen, B.F. van Tooren & P.C. van der Molen (2014), Werkwijze Monitoring en Beoordeling Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS, Utrecht: BIJ12.
- Van der Hoek, D.-J., M. Smit, S. van Broekhoven, A. van Hinsberg, P. Giesen, H. Bredenoord, R. Pouwels, B. de Knecht, F. van Gaalen, A. de Blaeij, S. Mylius & R. Folkert (2017), Potentiële bijdrage van provinciaal natuurbeleid aan Europese biodiversiteitsdoelen. Achtergrondrapport bij lerende evaluatie Natuurpact, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- Van der Hoek, D.-J., Paul Giesen, Rogier Pouwels, Henk Meeuwssen, Wieger Wamelink, Arjen van Hinsberg (2017), Toepassing MNP voor Evaluatie Natuurpact. Beschrijving realisatie van invoerbestanden voor huidige en toekomstige situatie, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving
- Van Kleunen A., H.F. van Dobben & A.M. Schmidt (2007), Habitataspecten en drukfactoren voor soorten. Alterra-rapport 1584, Wageningen: Alterra.

## Technische toelichting

### Naam van het gegeven

Inschatting doelbereik van Vogel- en Habitatrichtlijn 2027 landelijk en winst per provincie

## Omschrijving

Verwacht percentage (typische) soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn waarvoor na uitvoer van de maatregelen van het natuurpact in 2027 fysieke condities bestaan voor duurzaam voortbestaan.

## Verantwoordelijk instituut

WUR (Bart de Knegt, Rogier Pouwels), PBL (Pim Vugteveen, Dirk-Jan van der Hoek)

## Berekeningswijze

Om het effect van de provinciale beleidsstrategieën en het overig beleid op de fysieke condities te bepalen volgen we de volgende stappen:

1) bepalen van de huidige fysieke condities; 2) bepalen welke concrete, fysieke maatregelen voortkomen uit de beschreven provinciale beleidsstrategieën en het overig beleid en 3) bepalen van het verwachte effect van deze maatregelen op de toekomstige fysieke condities; 4) bepalen verwachte effect op toekomstige mate van doelbereik VHR.

Ad 1) Voor de fysieke conditie stikstof is de hoogte van de stikstofdepositie gebruikt. Voor de fysieke conditie zuurgraad is de bodem-pH geschat op basis van vegetatieopnamen uit de periode 1990 tot 2015 (Van der Hoek et al. in voorbereiding). Als maat voor de vochttoestand in de bodem is de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand gebruikt. De fysieke conditie ruimte is bepaald op basis van de beheertypenkaarten.

Ad 2) Binnen de drie belangrijkste beleidsstrategieën die provincies inzetten om de beleidsopgave te realiseren - 1) realiseren van het Natuurnetwerk Nederland en overige natuur; 2) verbeteren van milieu- en watercondities; 3) uitvoeren van agrarisch en regulier natuurbeheer -, worden verschillende maatregelen genomen gericht op het realiseren van de VHR-doelen voor landnatuur.

Ad 3) Om het effect van elke maatregel op de toekomstige fysieke condities te bepalen, hebben we op basis van empirische relaties en expert judgement rekenregels opgesteld voor iedere combinatie van maatregel en fysieke conditie (Van der Hoek et al. in voorbereiding).

Ad 4) Om te bepalen of de verandering in fysieke condities leidt tot condities waaronder soorten landelijk duurzaam kunnen voortbestaan, gebruiken we een rekenmodel: de Metanatuurplanner, ook wel het Model for Nature-Policy genoemd (Pouwels et al. in voorbereiding). Als zodanig gaat het hier om modelresultaten die afwijken van de percentages soorten en habitattypen waarvan de gunstige staat van instandhouding is bepaald voor de artikel 12 en 17 rapportages. Voor de bijdrage van de provincies aan de winst die ontstaat tussen 2015 en 2027 is het aantal sleutelpopulaties van de beschouwde VHR-soorten op land bekeken. Het gaat dan om alleen die VHR-soorten waarvoor de condities in de huidige situatie niet geschikt zijn om landelijk duurzaam voortbestaan mogelijk te maken.

## Basistabel

Zie tabblad figuurdata onder Download figuurdata.

## Geografisch verdeling

Nederland en provincies

## Achtergrondliteratuur

Hoek, D.-J. van der, Paul Giesen, Rogier Pouwels, Henk Meeuwsen, Wieger Wamelink, Arjen van Hinsberg (in voorbereiding), Toepassing MNP voor Evaluatie Natuurpact. Beschrijving realisatie van invoerbe-standen voor huidige en toekomstige situatie, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving

Pouwels, R., G.W.W. Wamelink, M.H.C. van Adrichem, R. Jochem, R.M.A. Wegman & B. de Knecht (in voorbereiding), MNP v4.0; Status A; toepassing voor Evaluatie Natuurpact. WOt technical report, Wageningen: Wageningen University & Research centre.

## Betrouwbaarheidscodering

C. Schatting, gebaseerd op een groot aantal (accurate) metingen; de representativiteit is grotendeels gewaarborgd. Zie betrouwbaarheidsintervallen in figuur.

## Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2017). [Modelberekening doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn in 2027 en bijdragen provincies](#) [3] (indicator 1606, versie 01 , 7 december 2017 ). [www.clo.nl](http://www.clo.nl). Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

**Bron-URL:** <https://www.clo.nl/indicatoren/nl160601>

### Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1606>

[2] [https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1606\\_001g\\_clo\\_01\\_nl.png](https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/1606_001g_clo_01_nl.png)

[3] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl160601>